

ΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

της **Δήμητρας Κογκίδου**,
Καθηγήτριας και Κοσμητόρισσας στην
Παιδαγωγική Σχολή του ΑΠΘ

Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο
«Παιδαγωγική-Πολιτισμός-Πολιτική», 9
&10/11/2011, ΑΠΘ

Εξελίξεις στην ανώτατη εκπαίδευση στην Ευρώπη και ζητήματα ισότητας

- Αν η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και η μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και των ανισοτήτων φύλου σε Ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελούν ένα διακηρυγμένο κεντρικό και σημαντικό πολιτικό στόχο, τότε πρέπει να καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να τεθούν τα ζητήματα της ισότητας ευκαιριών στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής ατζέντας για την ανώτατη εκπαίδευση. Παράλληλα, η ανώτατη εκπαίδευση και η ανάπτυξη της έρευνας θεωρούνται θεμελιώδους σημασίας για την προώθηση ανάπτυξης βασισμένης στη γνώση και στην καινοτομία. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται πιο μαζική παροχή ανώτατης εκπαίδευσης –γεγονός που συμβαίνει σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες. Αυτές οι εξελίξεις έφεραν στο προσκήνιο νέα και καινοτόμα ζητήματα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και έθεσαν το ζήτημα των ίσων ευκαιριών στην χάραξη και στην εφαρμογή εκπαιδευτικής πολιτικής. Ανοικτή και μαζική ανώτατη εκπαίδευση σημαίνει ότι υπάρχει μεγαλύτερη διαφοροποίηση στο φοιτητικό δυναμικό και ότι συμπεριλαμβάνονται ορισμένες ομάδες που συνήθως αποκλείονταν στο παρελθόν (π.χ. άτομα με αναπηρίες, μέλη μειονοτικών ομάδων).
- Θεωρώ ότι η συζήτηση για το ρόλο των πανεπιστημίων στην Ευρώπη της γνώσης πρέπει να συμπεριλάβει και να χειρισθεί από κοινού το ζήτημα της ανοικτής και διευρυμένης πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση με το ζήτημα της ισότητας και της διαφοροποίησης.

-
- Ένα διαφοροποιημένο, όμως, σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης θέτει το ερώτημα της κατανομής των διαφορετικών ομάδων μέσα στο σύστημα. Το ζήτημα της επίτευξης της ισότητας στην πράξη όσον αφορά στις μη ευνοημένες ομάδες αντιμετωπίζεται με διαφορετικό τρόπο από τις εθνικές πολιτικές στην Ευρώπη. Πάντως, τα εκπαιδευτικά συστήματα έχουν να αντιμετωπίσουν νέες προκλήσεις σε πολλά ζητήματα, όπως η χρηματοδότηση, η ισότητα, η πρόσβαση, η ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων, και οι διαδικασίες μάθησης σε σχέση με μια μεγαλύτερη και ποιο διαφοροποιημένη ομάδα υποψηφίων και φοιτητών/τριών. Σε αυτό το πλαίσιο, μπορούμε να ισχυρισθούμε ότι η πολιτική ίσων ευκαιριών δεν αποτελεί μια ξεκάθαρη και διακηρυγμένη πολιτική προτεραιότητα που σχεδιάζεται και εφαρμόζεται σε διάφορα επίπεδα. Αν και οι κυβερνήσεις και τα πανεπιστήμια έχουν αναπτύξει ορισμένες πρωτοβουλίες για τις μη ευνοημένες ομάδες, χρειάζεται να σχεδιασθούν και εφαρμοσθούν καινοτόμες πολιτικές που να είναι αποτέλεσμα εμπειριστατωμένων ερευνών.
-

-
- Για την επίτευξη «ουσιαστικής ισότητας» και διαφοροποίησης χρειάζεται να σχεδιασθούν και εφαρμοσθούν πολιτικές θετικών δράσεων στην ανώτατη εκπαίδευση. Οι θετικές δράσεις υποστηρίζουν τη διαφοροποίηση και είναι απαραίτητες για να υπάρξει διαφοροποίηση. Για τη δημιουργία, όμως, συνθηκών για ισότητα στην ανώτατη εκπαίδευση είναι εξαιρετικά σημαντικός ο σχεδιασμός και η εφαρμογή πολιτικών ένταξης στις προηγούμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης. Και εδώ θα πρέπει να λάβουμε υπόψη τη σχολική διαρροή πολλών παιδιών μη ευνοημένων ομάδων κατά την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αυτό σημαίνει ότι αποκλείονται από τη δυνατότητα να κάνουν χρήση ειδικών διατάξεων για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση –για όσες ομάδες έχουν θεσπιστεί.
-

Τι σημαίνει θετική δράση;

- Μια από τις δυσκολίες που προκύπτουν συχνά κατά τη συζήτηση του θέματος της θετικής δράσης είναι οι πολλαπλοί διαφορετικοί όροι που χρησιμοποιούνται – παραδείγματος χάρη, θετική δράση, θετική διάκριση, αντίστροφη διάκριση. Στη νομοθεσία και την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο όρος που χρησιμοποιείται συχνότερα είναι η «θετική δράση». Τυπικά αυτό καλύπτει ευρεία δέσμη μέτρων που λαμβάνονται προκειμένου να αντισταθμιστούν τα παρόντα και προηγούμενα μειονεκτήματα που υφίστανται εξαιτίας των διακρίσεων. Η λογική εξήγηση των μέτρων αυτών είναι να επιτευχθεί η «πλήρης ισότητα στην πράξη».

Θετική δράση στον τομέα της εκπαίδευσης και η ανάγκη για ισότητα συνθηκών

- ❑ Οι περισσότερες από τις πολιτικές της ΕΕ αφορούν την απαγόρευση των διακρίσεων – προωθώντας την «επίσημη ισότητα ευκαιριών» παρά τη «δίκαιη ισότητα ευκαιριών» ή την «ισότητα συνθηκών». Σύμφωνα με τα δεδομένα, η θετική δράση στον τομέα της εκπαίδευσης μπορεί να έχει ευνοϊκό αντίκτυπο βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα. Μπορεί, παραδείγματος χάρη, να εγγυηθεί θέσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ομάδες οι οποίες είχαν προηγουμένως υποστεί διακρίσεις. Εκτοπίζει την επίσημη ισότητα ευκαιριών ως στόχο πολιτικής, καθώς αναγνωρίζει ότι η εξασφάλιση εκπαιδευτικών προσόντων προϋποθέτει ανταγωνισμό, και όσοι δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους δεν μπορούν να ανταγωνιστούν με ίσους όρους. Εντούτοις, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οποιαδήποτε πολιτική εγγυάται την πρόσβαση σε πλεονεκτικές θέσεις μπορεί να λειτουργήσει μόνο εάν εξασφαλίζει επίσης ότι τα άτομα στα οποία αποδόθηκαν οι θέσεις (π.χ. στην τριτοβάθμια εκπαίδευση) έχουν επαρκή στήριξη προκειμένου να αντεπεξέλθουν με επιτυχία στο επίπεδο αυτό. Μακροπρόθεσμα, μόνον οι πολιτικές που προωθούν την ισότητα συνθηκών μπορούν να εξασφαλίσουν ουσιαστική ισότητα μεταξύ των κοινωνικών ομάδων
-

-
- ❑ Υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί στη χρήση των μέτρων θετικής δράσης καθώς δεν μπορούν να αλλάξουν τις ευκαιρίες πολλών μη προνομιούχων ανθρώπων. Η πολιτική αυτή λειτουργεί αποτελεσματικότερα για τα πιο ευνοημένα άτομα στο εσωτερικό της κάθε περιθωριοποιημένης ομάδας. Επίσης, προσδίδουν εμμέσως αξιοπιστία στα συστήματα που παραμένουν προκατειλημμένα σε διαρθρωτικό επίπεδο απέναντι σε όσους είναι περιθωριοποιημένοι.
 - ❑ Σε πολλές πολιτικές θετικής δράσης, το επίκεντρο της δράσης βρίσκεται στην πρόσβαση στο μέχρι πρότινος εκπαιδευτικό σύστημα αποκλεισμού. πολύ λιγότερη προσοχή δίνεται στην εξίσωση της συμμετοχής και των αποτελεσμάτων όσον αφορά στις ευκαιρίες απασχόλησης μετά την εκπαίδευση για όσους είχαν προηγούμενη εμπειρία διακρίσεων. Η υπόθεση ότι κάποιος έχει επωφεληθεί από τη θετική δράση με την είσοδο απλώς στην εκπαίδευση αγνοεί το ρόλο που διαδραματίζει το πολιτισμικό και κοινωνικό κεφάλαιο. Τα σχέδια θετικής δράσης μπορούν να τροποποιήσουν το αποτέλεσμα αυτό, αλλά δεν μπορούν να το αλλάξουν ουσιαστικά, και ο κύριος λόγος είναι ότι οι ισχυρές και προνομιούχες ομάδες θα χρησιμοποιήσουν το πλεόνασμα πόρων τους προκειμένου να υποδαυλίσουν τις θετικές δράσεις, είτε με νομικές προκλήσεις μέσω της δικαστικής οδού, είτε με τη δημιουργία εναλλακτικών προνομιούχων θεσμών.
-

Υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να είναι αποτελεσματικά τα μέτρα θετικής δράσης στα πανεπιστήμια;

- ❑ Σε περιόδους οικονομικής κρίσης, όπως αυτή που διανύουμε, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, η προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα πρέπει να είναι στους βασικούς μας στόχους. Ο μειωμένος κρατικός προϋπολογισμός και οι μεγάλες περικοπές στους προϋπολογισμούς για την τριτοβάθμια εκπαίδευση επιτάσσουν να αυξήσουμε την αποτελεσματικότητα των δράσεών μας για τις πιο ευάλωτες ομάδες φοιτητών/τριών, να αναπτύξουμε πολιτικές πρόληψης και νέους τρόπους κάλυψης συγκεκριμένων αναγκών. Τα συστήματα εκπαίδευσης θα πρέπει να βοηθούν στη ρήξη, και όχι στην ενίσχυση, του φαύλου κύκλου της μειονεξίας και της ανισότητας. Επιπλέον, οι πολιτικές ένταξης πρέπει να συμπληρωθούν με αποτελεσματικές πολιτικές καταπολέμησης των διακρίσεων και προάσπισης των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε ένα ευρύ φάσμα διαφόρων τομέων πολιτικής.
 - ❑ Στις προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα των πολιτικών αυτών σημαντικό ρόλο παίζει η ανάπτυξη μιας τεκμηριωμένης προσέγγισης που θα προωθεί κοινωνικές καινοτομίες για την κάλυψη νέων κοινωνικών αναγκών και προκλήσεων και στο πλαίσιο όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης.
-

-
- ❑ Σχετικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ξεκινάμε από την παραδοχή ότι η θετική δράση αποτελεί εργαλείο προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα βαθιά ριζωμένα προβλήματα ανισότητας και όχι στόχο. Για να λειτουργήσει όμως ως τέτοιο πρέπει να διασφαλισθούν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως, το κατάλληλο αναλυτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούν να εντοπιστούν θέματα ουσιαστικής ισότητας, η παροχή επαρκών δεδομένων ή άλλου κατάλληλου υλικού που θα αναλυθεί μέσα στο πλαίσιο αυτό, η απαραίτητη πολιτική βούληση, ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης και δημοσιοποίησης σχετικά με την σκοπιμότητα και την αναγκαιότητα της δράσης και τέλος ένα κανονιστικό πλαίσιο.
-

Σχετικά με τα παραπάνω ζητήματα όσον αφορά στην Ελλάδα στη συνέχεια θα γίνει αναφορά:

- ❑ Στις θετικές διακρίσεις για την πρόσβαση υποψηφίων ειδικών κατηγοριών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών αλλαγών στη διαδικασία εισαγωγής και στο καθεστώς των μετεγγραφών κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2011-2012).
- ❑ Διερευνάται αν μετά την είσοδό τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση διασφαλίζεται ότι θα έχουν επαρκή στήριξη προκειμένου να αντεπεξέλθουν με επιτυχία στο επίπεδο αυτό και αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να είναι αποτελεσματικά τα μέτρα θετικής δράσης
- ❑ Τέλος παρουσιάζονται οι πολιτικές ένταξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με παραδείγματα από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης έτσι ώστε να απαντηθεί το ερώτημα αν τα πανεπιστήμια καταφέρνουν να διασφαλίσουν την ισότιμη πρόσβαση στη γνώση σε όλους τους φοιτητές και τις φοιτήτριες.
- ❑ Γίνεται ειδική αναφορά στο Κέντρο Ενταξιακής Πολιτικής (ΚΕΠ) στην Παιδαγωγική Σχολή του ΑΠΘ, ως μοναδικό εγχείρημα καλής πρακτικής σε επίπεδο Σχολής για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που συναντούν εμπόδια στην ένταξή τους στο πανεπιστήμιο.

Θετικές διακρίσεις για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

- ❑ Όπως είναι γνωστό στα ΑΕΙ και στα ΤΕΙ, ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται με υπουργική απόφαση αφού ζητηθούν οι προτάσεις των Ιδρυμάτων –οι οποίες και δεν λαμβάνονται υπόψη. Το σύστημα εισαγωγής, λοιπόν, βασίζεται στις προγραμματισμένες διαθέσιμες θέσεις οι οποίες δεν είναι ίδιες κάθε χρονιά, στις προτιμήσεις σχολών/τμημάτων από τους υποψηφίους και στον Γενικό Βαθμό Πρόσβασής τους.
 - ❑ Παράλληλα, η Πολιτεία έχει θεσπίσει διατάξεις με τις οποίες εξυπηρετούνται συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες όσον αφορά στην εισαγωγή στα Παν/μια και τα ΤΕΙ. Επίσης, ένα μεγάλο μέρος των κοινωνικών αναγκών καλύπτονται με μετεγγραφές για οικονομικούς λόγους, για οικογενειακούς λόγους, για περιορισμό πολλαπλών νοικοκυριών που οι οικογένειες υποχρεούνται να διατηρούν λόγω φοίτησης σε διαφορετικές πόλεις, για λόγους υγείας των μελών οικογενειών των υποψηφίων, κλπ.
-

Οι ειδικές κατηγορίες υποψηφίων που μπορούν να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους στα ΑΕΙ και στα ΤΕΙ την ίδια χρονιά με περισσότερους τρόπους, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν, σύμφωνα με ειδικές διατάξεις που έχουν θεσμοθετηθεί είναι:

- ❑ Τα παιδιά των πολύτεκνων ή τρίτεκνων οικογενειών
- ❑ Τα τέκνα Ελλήνων του εξωτερικού και τέκνα Ελλήνων υπαλλήλων αποσπασμένων στο εξωτερικό τα οποία φοίτησαν αντίστοιχα 4 ή 3 χρόνια σε σχολεία του εξωτερικού και έχουν ολοκληρώσει την φοίτησή τους στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποκτώντας απολυτήριο στην Ελλάδα,
- ❑ Οι αλλοδαποί-αλλογενείς που έχουν ολοκληρώσει την φοίτησή τους σε Λύκεια της Ελλάδας,
- ❑ Οι αλλογενείς-ομογενείς υπότροφοι,
- ❑ Οι έλληνες πολίτες της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης,
- ❑ Οι αθλητές/τριες με διακρίσεις,
- ❑ Οι μαθητές/τριες που διακρίθηκαν στη Βαλκανική ή τη Διεθνή Ολυμπιάδα Μαθηματικών, Πληροφορικής, Φυσικής, Χημείας κλπ.

-
- ❑ **Επιπλέον, πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση χωρίς πανελλαδικές εξετάσεις έχουν άτομα με σοβαρές παθήσεις σε ποσοστό θέσεων 5% και καθ' υπέρβαση του αριθμού εισακτέων.**
 - ❑ Σε περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων για κάθε Τμήμα είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των θέσεων που αντιστοιχούν στο ποσοστό 5%, η εισαγωγή γίνεται με κριτήριο το μέσο γενικό βαθμό απόλυσης από το Λύκειο κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας
-

-
- ❑ **Ένα σχόλιο.** Οι πάσχοντες από τις παθήσεις που αναφέρει ο νόμος δεν εισάγονται σε Τμήματα στα οποία λόγω της φύσης της επιστήμης είναι δυσχερής γι' αυτούς η παρακολούθηση -σύμφωνα με αιτιολογημένη απόφαση του τμήματος, που εγκρίνεται από τη σύγκλητο και ανακοινώνεται πριν από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους για το οποίο γίνεται η επιλογή. Το ειδικό Μηχανογραφικό Δελτίο εισαγωγής σε ΑΕΙ και ΤΕΙ που κλήθηκαν να συμπληρώσουν δικαίως προκάλεσε την οργή και αγανάκτηση των ατόμων με αναπηρίες -και όχι μόνον. Για παράδειγμα, στο ΑΠΘ παρά το γεγονός ότι γίνει πολλές φορές στο παρελθόν η σχετική συζήτηση στη Σύγκλητο όπου φθάνουν οι προτάσεις των τμημάτων, τα κριτήρια που θέτουν τα τμήματα δεν είναι σαφή και οι προτάσεις για αποκλεισμό δεν είναι τεκμηριωμένες. Κατά τη γνώμη μου, πρέπει να υπάρχουν όρια στη διακριτική ευχέρεια των τμημάτων διότι στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε θεσμικό αποκλεισμό και μάλιστα "επιλεκτικής" φύσης -ανάλογα δηλ. με τις διαφοροποιημένες αποφάσεις ομοειδών τμημάτων σε διαφορετικά ΑΕΙ.
 - ❑ Να σημειώσουμε ότι φοιτητές με Αναπηρία (ΦμεΑ) στα Πανεπιστήμια - δεν αποτελούνται μόνον από τα άτομα που με βάση το νόμο εγγράφονται χωρίς εξετάσεις, αλλά και όσα άτομα εισήχθησαν μέσω των Πανελληνίων εξετάσεων. Καθώς και όσα αποκτούν αναπηρία κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.
-

Αλλαγές στις Πανελλαδικές εξετάσεις για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και ειδικές κατηγορίες

- Σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία εισαγωγής στα ΑΕΙ όσον αφορά στις ειδικές κατηγορίες και στο καθεστώς των μεταγραφών έγιναν ενάμιση μήνα πριν τις εξετάσεις φέτος - ηθικά απαράδεκτο και αντιπαιδαγωγικό. Η σημαντικότερη αλλαγή για το 2011-12 αφορά στο καθεστώς των μετεγγραφών, το οποίο ουσιαστικά καταργείται και στις ειδικές κατηγορίες. Έγινε προσπάθεια για διατήρηση της θετικής διάκρισης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων για εισαγωγή σε πανεπιστήμια, με ταυτόχρονη κατάργηση των μετεγγραφών μετά την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους.
-

-
- Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων θέσπισε ειδικό αριθμό θέσεων εισακτέων για κάθε Τμήμα και για κάθε ειδική κατηγορία πέραν του κανονικού αριθμού εισακτέων. Ο συνολικός αριθμός των πρόσθετων θέσεων δεν ξεπερνά το 20% από τον αρχικό αριθμό εισακτέων. Οι υποψήφιοι των ειδικών κατηγοριών κρίθηκαν αρχικά με το σύνολο των υποψηφίων για κάθε τμήμα με την γενική σειρά κατάταξης, βάσει της συνολικής βαθμολογίας τους και της σειράς προτίμησής τους στο μηχανογραφικό τους δελτίο. Σε περίπτωση που δεν επιλέγησαν από την γενική σειρά σε κάποιο τμήμα, κρίθηκαν στην συνέχεια για το ίδιο τμήμα με τους συνυποψήφιους τους στην ειδική κατηγορία στην οποία ανήκουν, ή την οποία έχουν επιλέξει στην περίπτωση που ανήκουν σε περισσότερες από μία ειδικές κατηγορίες. Βέβαια υπάρχουν όρια ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος με βάση το εκκαθαριστικό για τους υποψήφιους/ες των ειδικών κατηγοριών.
 - **ΣΧΟΛΙΟ:** Ενώ συμφωνώ με την συνεκτίμησή του εισοδηματικού κριτηρίου, πιστεύω ότι δεν αποφεύγονται αδικίες καθώς με τη μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγή στην πράξη ευνοούνται τα παιδιά όσων μπορούν να φοροδιαφύγουν.
-

- ❑ Οι ειδικές κατηγορίες που αντικατέστησαν τις μετεγγραφές και δημιούργησαν πολλά προβλήματα, λύνοντας όμως και κάποια άλλα. Οι υποψήφιοι των ειδικών κατηγοριών ήταν υποψήφιοι για όλες τις σχολές της Ελλάδας με τη γενική σειρά και για τις σχολές της περιφέρειάς τους με την ειδική κατηγορία στην οποία ανήκε ο καθένας. Έτσι, σε αυτές τις θέσεις εισήχθησαν όσοι δεν είχαν τη βαθμολογία για να πετύχουν με τη γενική σειρά και μένουν στη συγκεκριμένη περιφέρεια που βρίσκεται η έδρα της σχολής. Ο περιορισμός με την περιφέρεια δημιούργησε δύο προβλήματα. Το πρώτο πρόβλημα είναι η μεγάλη διαφοροποίηση των βάσεων σε αρκετές ομοειδείς σχολές (στην Αρχιτεκτονική Θεσσαλονίκης ο τελευταίος πολύτεκνος εισήχθη με 19.884 μόρια, ενώ στην Αρχιτεκτονική της Αθήνας με μόλις 7.258 μόρια). Το δεύτερο πρόβλημα είναι το χαμηλό επίπεδο πολλών εισαγομένων. Με τον παλιό τρόπο των μετεγγραφών δεν υπήρχε το ζήτημα αυτό σε τόσο μεγάλο βαθμό και έκταση γιατί για να πάρει κάποιος υποψήφιος μετεγγραφή έπρεπε να έχει πετύχει σε κάποια αντίστοιχη σχολή άλλης πόλης.
- ❑ Με την ρύθμιση αυτή, ισχυρίζεται το Υπουργείο, θα εξακολουθήσει να ικανοποιείται το κοινωνικό πρόβλημα που προσπαθούν να λύσουν οι διατάξεις για μετεγγραφές χωρίς όμως να επιβαρύνεται σε υπερβολικό βαθμό το επίπεδο παρεχόμενης εκπαίδευσης και γενικά η ουσία της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθώς δεν θα παρατηρηθεί μεγάλη συγκέντρωση εισακτέων στα κεντρικά ΑΕΙ και ΤΕΙ (Π.Χ. στο ΠΤΔΕ στο ΑΠΘ τα τελευταία χρόνια υπερδιπλασιαζόταν σταθερά ο αριθμός των πρωτοετών φοιτητών/τριών μετά τις μετεγγραφές) και δεν θα υπάρξουν καθυστερήσεις στην εγγραφή των "μετεγγραφέντων" φοιτητών/τριών.

-
- ❑ Το γεγονός ότι φέτος οι υποψήφιοι αυτής της κατηγορίας δεν έκαναν αιτήσεις εισαγωγής στις γραμματείες διαφόρων τμημάτων, όπως συνέβαινε μέχρι πέρσι, αλλά συμπλήρωσαν ένα Μηχανογραφικό Δελτίο ηλεκτρονικά. μείωσε την ταλαιπωρία των υποψηφίων και των οικογενειών τους και κατήργησε την αναμονή έκδοσης των αποτελεσμάτων αποδοχής από κάθε τμήμα σε διαφορετικές ημερομηνίες μετά την έναρξη του εξαμήνου. Επίσης, εκτιμάται ότι με τον καθορισμό των ειδικών αριθμών εισακτέων για τους υποψηφίους των ειδικών κατηγοριών, δίνεται σε όσους ανήκουν σε αυτές η δυνατότητα επιλογής μέσα από ένα μεγαλύτερο φάσμα Τμημάτων στον τόπο που επιθυμούν, ακόμη και όταν αυτό λόγω της απόδοσής τους δεν είναι εφικτό μέσω της γενικής σειράς.
 - ❑ Η σύγχυση που επικράτησε εξαιτίας της ηλεκτρονικής κατάθεσης των μηχανογραφικών, επεκτάθηκε πολύ περισσότερο και στα άτομα που ανήκουν στις ειδικές κατηγορίες. Αρκετοί υποψήφιοι μετά την κατάθεση του μηχανογραφικού διαπίστωσαν ότι έχουν κάνει λάθος, δεν ανήκουν στις ειδικές κατηγορίες και κινδύνευαν να διαγραφούν από τα τμήματα εισαγωγής και να αποκλεισθούν κατά τα επόμενα δύο ακαδημαϊκά έτη από τις πανελλήνιες εξετάσεις. λόγω μη συνδρομής των προϋποθέσεων υπαγωγής στις ειδικές περιπτώσεις. Ευτυχώς, το υπουργείο Παιδείας έδωσε τη δυνατότητα στους υποψηφίους να κάνουν τροποποιήσεις.
-

Πάντως, μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων το υπουργείο Παιδείας παραδέχθηκε ότι το νέο σύστημα που αντικατέστησε τις μετεγγραφές έχει αδυναμίες και θα επανεξεταστεί καθώς δημιούργησε αδικίες εξαιτίας του γεγονότος ότι σε ορισμένες περιπτώσεις εισήλθαν σε τμήματα με βαθμολογία σημαντικά χαμηλότερη από του τελευταίου εισαχθέντος με τη γενική σειρά.

- ❑ Δηλ. θα έχουμε το νόμο που θα αλλάζει κάθε χρόνο; Φέτος αλλάζει ριζικά και ο τρόπος εισαγωγής των υποψηφίων από την ελληνόγλωσση εκπαίδευση του εξωτερικού στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της Ελλάδας.
- ❑ **ΣΧΟΛΙΟ:** Οι θετικές δράσεις στο επίπεδο της κοινωνικής πολιτικής ορισμένες φορές προξενούν απρόσμενες παράπλευρες παρενέργειες. Συχνά η θετική δράση στην εκπαίδευση εκλαμβάνεται ως άδικη δημιουργία προνομίων, παρόλο που αντισταθμίζει μόνο τις προηγούμενες διακρίσεις. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί σε έντονη αντίδραση κατά των υποστηριζόμενων ομάδων και υποδαυλίζει καταρχήν το σκοπό της προώθησης της ισότητας για την ομάδα. Για το λόγο αυτό η ανώτατη συνομοσπονδία πολυτέκνων σε ανακοίνωσή της εγκαλεί την Υπουργό γιατί η κατάργηση της βάσης του δέκα (10) ως ελαχίστου ορίου εισαγωγής προκάλεσε «μια ενορχηστρωμένη ρατσιστική επίθεση κατά των πολυτέκνων». Το ζήτημα είναι ότι όταν επιλέγεται -και σωστά επιλέγεται- μια πολιτική θετικών διακρίσεων για συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών, τότε η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με χαμηλότερη επίδοση -μικρής ή μεγάλης έκτασης- είναι αναμενόμενη. Το θέμα είναι αν στο μέλλον θα θεσπισθούν ασφαλιστικές δικλείδες γεγονός, όμως, που θα οδηγήσει αναπόφευκτα και σε περιορισμό του αριθμού των εισακτέων

Εισακτέοι ειδικών κατηγοριών το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012

- ❑ Με βάση τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα:
 - ❑ Ο συνολικός αριθμός των υποψηφίων για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν 123.916
 - ❑ Συνολικά εισήχθησαν 77.893
 - ❑ Συνολικά υπήρξαν 1568 κενές θέσεις. Από την κατηγορία του 90% έμειναν 1040 κενές θέσεις εκ των οποίων οι 1.020 είναι από τις ειδικές κατηγορίες και έτσι δεν δόθηκαν σε υποψήφιους/ες της γενικής σειράς που μένουν εκτός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
 - ❑ Συνολικά διατέθηκαν συνολικά 8.040 θέσεις για υποψηφίους των ειδικών κατηγοριών
 - ❑ (4.175 στα ΑΕΙ και 3.865 θέσεις στα ΤΕΙ).
 - ❑ Έκαναν χρήση των ειδικών κατηγοριών 6.997
-

Ειδικότερα, η κατανομή των θέσεων στις ειδικές κατηγορίες ήταν η εξής:

- ❑ Για τέκνα πολυτέκνων: 3.754 θέσεις (1.901 στα ΑΕΙ και 1.853 στα ΤΕΙ)
 - ❑ Για τέκνα τριτέκνων: 3.172 θέσεις (1.605 στα ΑΕΙ και 1.567 στα ΤΕΙ)
 - ❑ Για την κατηγορία «κοινωνικά κριτήρια» (παιδιά θυμάτων τρομοκρατίας, αδελφοί ήδη φοιτητών, ορφανοί, τέκνα μονογονεϊκών οικογενειών, συγγενείς πασχόντων οικονομικοί λόγοι): 1.114 θέσεις (669 στα ΑΕΙ και 445 στα ΤΕΙ).
 - ❑ Η διαδικασία εισαγωγής για τις κατηγορίες «τέκνα Ελλήνων του εξωτερικού και τέκνα Ελλήνων υπαλλήλων αποσπασμένων στο εξωτερικό», «αλλοδαποί-αλλογενείς», «Αθλητές/τριες με διακρίσεις» και «άτομα με σοβαρές παθήσεις με τη διαδικασία του 5%» θα αρχίσει κατά τη διάρκεια αυτού του μήνα.
-

Τι κάνουν τα Πανεπιστήμια για να διασφαλίσουν την ισότιμη πρόσβαση στη γνώση σε όλους τους φοιτητές και τις φοιτήτριες;

- Καταρχήν, σε ορισμένα πανεπιστήμια έχουν δημιουργηθεί υποστηρικτικές υπηρεσίες που έχουν ως στόχο την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και άμεσης ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής και Υγείας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης(ΑΠΘ) που λειτουργεί από το 1997 και οι διάφορες επιτροπές. Άλλο παράδειγμα αποτελεί η “Μονάδα Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία” που λειτουργεί από το 2006 στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ).
- **ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΘΑ ΣΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΩ ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΤΙΣ ΔΟΜΕΣ ΑΥΤΕΣ. ΕΠΙΣΗΣ ΘΑ ΚΑΝΩ ΕΙΔΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΕΠ) ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΑΠΘ, ΩΣ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑ ΚΑΛΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΧΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΟΥΝ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ**

-
- Είναι γνωστό ότι η ανάπτυξη και διατήρηση μιας κουλτούρας διαφοροποίησης και ένταξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι εύκολη υπόθεση. Χρειάζεται στρατηγικό σχεδιασμό. Η ύπαρξη ή ανάπτυξη λειτουργικών μονάδων σε κάθε ΑΕΙ και ΤΕΙ –όπως οι προαναφερθείσες - αποτελεί καταρχήν μια θετική πρόκληση καθώς σημαίνει ότι αναγνωρίζεται η ανάγκη ενδυνάμωσης ορισμένων ομάδων. Η δημιουργία όμως μιας ενταξιακής κουλτούρας δεν είναι και δεν μπορεί να είναι στην αποκλειστική ευθύνη αυτών των ξεχωριστών δομών. Η ύπαρξή τους είναι αναγκαία και θετική για πολλούς λόγους, πλην όμως δεν μπορεί να αποτελέσουν άλλοθι σε όλα τα επίπεδα οργάνωσης και λειτουργίας κάθε ΑΕΙ για τη μη ανάληψη συλλογικής ευθύνης για τη δημιουργία ενταξιακής κουλτούρας.
-

-
- Η ενταξιακή κουλτούρα πρέπει να εμπεδωθεί σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας και να τα αναδιαδιοργώσει. Και το κυριότερο, δεν είναι μια υπόθεση που εξαντλείται στο επίπεδο της ρητορείας των διοικούντων. Πρέπει να γίνει πράξη με μετρήσιμα αποτελέσματα, απαιτεί προσωπική δέσμευση για την επίτευξή τους. Συχνά τα πανεπιστήμια επαναπαύονται με τη δημιουργία κάποιων ξεχωριστών δομών, την υλοποίηση σχετικών ερευνητικών προγραμμάτων, τη δημιουργία επιτροπών ή τη δημοσιοποίηση συναντήσεων/συσκέψεων και θεωρούν ότι έτσι εκπληρώνεται το χρέος τους προς τις μη ευνοημένες ομάδες φοιτητών και φοιτητριών χωρίς να προβούν σε άλλες αλλαγές στην οργανωσιακή τους κουλτούρα. Στην πραγματικότητα ελάχιστες αλλαγές πραγματοποιούνται στην καθημερινή πρακτική μέσα στο πανεπιστήμιο, τόσο στο επίπεδο των προτεραιοτήτων, όσο και των πρακτικών και της κατανομής των πόρων. Βέβαια αυτό δεν μπορώ να το τεκμηριώσω καθώς δεν συλλέγονται συστηματικά τα σχετικά στοιχεία. Δεν μπορώ να τεκμηριώσω, επίσης, πόσα άτομα από αυτά που εισήχθησαν με ειδικές κατηγορίες είναι ενεργά σε επίπεδο ΑΠΘ (παρακολουθούν τα μαθήματα και συμμετέχουν εν γένει στη φοιτητική ζωή), ποιο ποσοστό εξ αυτών τελειώνει τις σπουδές και σε πόσο χρονικό διάστημα. Μπορώ μόνον να αναφερθώ στα στοιχεία του Παρατηρητηρίου στην Παιδαγωγική Σχολή.
-

-
- Τέλος, η ανώτατη εκπαίδευση, κατά τη γνώμη μου, οφείλει να στραφεί πιο ενεργά προς το πρότυπο των «θετικών υποχρεώσεων» που απαιτούν από τους δημόσιους φορείς να δημοσιεύουν προγράμματα που θα εξασφαλίζουν την εκπλήρωση της υποχρέωσης σχετικά με την προώθηση της ισότητας, να συλλέγουν σχετικά δεδομένα και να πραγματοποιούν αξιολόγηση των επιπτώσεων όλων των νέων και υφιστάμενων πολιτικών προκειμένου να εντοπίσουν τα αποτελέσματά τους στην ισότητα. Θα πρέπει, δηλ. ΑΜΕΣΑ να επανεξετάσουν όλους τους φαινομενικά ουδέτερους κανονισμούς, διαδικασίες και πρακτικές προκειμένου να εντοπιστεί ο διαφορετικός αντίκτυπός τους σε άτομα ή ομάδες με βάση την εθνοτική ή φυλετική καταγωγή τους, το φύλο, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την αναπηρία ή την ηλικία. Συχνά οι διακρίσεις μπορεί να μην είναι ορατές έτσι ώστε να προκύψει η αναγκαιότητα για θετική δράση. Εκεί πρέπει να βρεθούν οι δείκτες που θα συμβάλλουν στην τεκμηρίωση της ύπαρξης άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων έτσι ώστε να ευαισθητοποιηθούν τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας και οι διοικήσεις σχετικά με την έκταση των διακρίσεων σε διαφορετικούς τομείς της πανεπιστημιακής ζωής και να συμβάλλουν στην αξιολόγηση των διαδικασιών και των πρακτικών που εφαρμόζονται. Ιδιαίτερη διασφάλιση προς την κατεύθυνση αυτή –πέραν των άλλων λόγων – είναι η συμμετοχή των ίδιων των ομάδων στη διαδικασία σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης των πολιτικών ένταξης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Και να μη ξεχνάμε ότι μπορεί να επιτευχθεί πρόοδος μερικές φορές και μετά από προσφυγή σε ένδικο μέσο.

Ένα παράδειγμα: Προκλήσεις στις σπουδές φοιτητών/τριών με αναπηρία (ΦμεΑ)

- ❑ Δεν έχει εκδοθεί από την ελληνική πολιτεία νομοθέτημα με ουσιαστικές ρυθμίσεις σχετικά με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των φοιτητών /τριών με αναπηρία ΑΕΙ / ΤΕΙ. Υπάρχουν μόνον ειδικές διατάξεις σε διάφορα νομοθετήματα που αφορούν συνήθως στον τρόπο εισαγωγής τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και στον τρόπο μετεγγραφής τους σε άλλα ΑΕΙ / ΤΕΙ
 - ❑ Τα πανεπιστήμια προσπαθούν να προσφέρουν τη τεχνογνωσία, το υλικό και το ανθρώπινο δυναμικό ώστε να υπάρχει ισότιμη πρόσβαση στη γνώση σε όλους τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με αναπηρίες. Το καταφέρνουν όμως; Μπορούν να ικανοποιηθούν οι βασικές τους ανάγκες όπως: η πρόσβαση στις πανεπιστημιακές κτιριακές εγκαταστάσεις, στο εκπαιδευτικό υλικό, στον πίνακα ή/και στις προβολές κατά την ώρα της διδασκαλίας, στο διαδίκτυο και στη συγγραφή εργασιών; Με ποιο τρόπο αξιολογούνται στα μαθήματα; Εντάσσονται στην πανεπιστημιακή ζωή; Έχουν όλες οι βιβλιοθήκες θέσεις εργασίας και εξειδικευμένα βοηθήματα για φοιτητές/τριες με τυφλότητα ή μειωμένη όραση και για φοιτητές /τριες με κινητικές αναπηρίες στα άνω άκρα; Υπάρχει ηχητική σήμανση στους φωτεινούς σηματοδότες και ειδικοί διάδρομοι πλοήγησης στα πεζοδρόμια γύρω από τα κτίρια του πανεπιστημίου και μέσα στη πανεπιστημιούπολη για τα άτομα με απώλεια όρασης; Έχουν όλα τα ΑΕΙ ειδικά διαμορφωμένα οχήματα για την η καθημερινή μεταφορά από τα σπίτια τους προς τους χώρους φοίτησης και αντίστροφα; Πολλά είναι τα ζητήματα.
-

- ❑ Ειδικότερα, όσον αφορά στο ΑΠΘ –δεν έχω άμεση εμπειρία από το ΕΚΠΑ -η εκτίμησή μου είναι ότι το πανεπιστήμιό μας σταδιακά εμπλουτίζει και εμβανθύνει τις υποδομές πρόσβασης στις σπουδές των φοιτητών/τριών με αναπηρία. Έχει όμως πολύ δρόμο ακόμα να διανύσει ως ίδρυμα (ως μέλος της Επιτροπής Κοινωνικής πολιτικής και κοσμητόρισα έχω μια συνολική εικόνα για το ΑΠΘ). Για παράδειγμα, έχουν γίνει ορισμένα έργα για την προσβασιμότητα στο χώρο. Παρόλα αυτά δεν έχουμε μια πανεπιστημιούπολη ανοικτή και απόλυτα προσπελάσιμη για όλους/ες (βλ. κτίρια και αμφιθέατρα προσβάσιμα μόνο από σκάλες και έλλειψη αναβατορίων σε ορισμένους χώρους, έλλειψη αναπηρικών τουαλετών ή η αχρήστευσή τους στην πράξη, έλλειψη σε ράμπες ή ράμπες αναπήρων αποκλεισμένες από σταθμευμένα αυτοκίνητα ή οι ακατάλληλες ράμπες στους εξωτερικούς χώρους της πανεπιστημιούπολης καθώς και κακοτεχνίες που ακυρώνουν ορισμένες υποδομές). Η εικόνα ανθρώπου που κινείται με αναπηρικό αμαξίδιο ή με βοηθήματα δεν είναι συνηθισμένη στην πανεπιστημιούπολη-ούτε και στη Θεσσαλονίκη. Χρειάζεται να γίνουν ακόμα πολλά.
- ❑ Υπάρχουν συστηματικές καταγραφές των προβλημάτων προσβασιμότητας σε ολόκληρο το campus του Α.Π.Θ και προτάσεις από την Ομάδα Προσβασιμότητας του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας από το 2009, από το ερευνητικό έργο ACTUS με υπεύθυνο τον καθηγητή Νανιόπουλο, η «Έρευνα για την καταγραφή των προβλημάτων ένταξης και προσαρμογής των φοιτητών με αναπηρίες ή παθήσεις του Α.Π.Θ. στην πανεπιστημιακή κοινότητα και γενικότερα στην ελληνική κοινωνία» της Επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής (Ε.Κ.Π.) του Α.Π.Θ. που χρηματοδοτήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, και οι πρόσφατες λίγες επι μέρους εκθέσεις των κοσμητειών.

Ομάδα Προσβασιμότητας του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας από το 2009.

- ❑ Στα συμπεράσματα αναφέρεται ότι από τις 33 κτιριακές εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου οι 20 είναι απολύτως μη προσβάσιμες για τους φοιτητές με κινητική αναπηρία, διότι η είσοδος έχει μόνο σκάλες. Οι χρήστες αμαξιδίου δηλαδή δεν έχουν καμία πρόσβαση στα μισά κτίρια του Α.Π.Θ! Στα κτίρια όπου άτομα με κινητική αναπηρία έχουν πρόσβαση, η μετακίνηση τους στο χώρο - οριζόντια και κάθετη - είναι περιορισμένη, εμποδιζόμενη και σε ορισμένες περιπτώσεις επικίνδυνη
-

Προσβασιμότητα των φοιτητών ΑμεΑ, από το ερευνητικό έργο ACTUS (Accessible Turkish Greek Societies).

Κύρια συμπεράσματα για το Α.Π.Θ:

- ❑ Η πλειοψηφία των κτιρίων και υποδομών που εξετάστηκαν, σε ένα βαθμό λόγω και της παλαιότητάς τους, δημιουργούν ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες για τους φοιτητές με αναπηρία.
- ❑ Για τους φοιτητές με κινητικές αναπηρίες τα προβλήματα εστιάζονται κυρίως στην πρόσβαση των υποδομών, ενώ για αυτούς με αισθητηριακές αναπηρίες στη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- ❑ Ιδιαίτερο πρόβλημα η άναρχη στάθμευση η οποία δυσχεραίνει ιδιαίτερα την πεζή πρόσβαση στα κτίρια.
- ❑ Πολλές από τις επεμβάσεις που έχουν γίνει δεν είναι χρηστικές λόγω κακοτεχνιών, έλλειψης συντήρησης ή συμπεριφοράς εργαζομένων στο Πανεπιστήμιο.
- ❑ Η έλλειψη ειδικής μεταφορικής υπηρεσίας για φοιτητές με αναπηρία και οι δυσλειτουργίες των υφιστάμενων Συστημάτων Μεταφοράς (λεωφορεία, ταξί) δυσχεραίνει την πρόσβασή τους στο Α.Π.Θ. όπου οι περισσότεροι φαίνεται να μετακινούνται με Ι.Χ.
- ❑ Λείπει η αναγκαία εκπαίδευση σε ζητήματα αναγκών των φοιτητών με αναπηρία, τόσο στους διδάσκοντες όσο και στο προσωπικό
- ❑ Η νομοθεσία που συγκεντρώθηκε, στα πλαίσια του έργου, καταδεικνύει την υποχρέωση παροχής ενός προσβάσιμου περιβάλλοντος αλλά και δίνει λύσεις στις Πανεπιστημιακές αρχές σε ζητήματα επεμβάσεων βελτίωσης της προσβασιμότητας.
- ❑ Το σχετικά νέο γραφείο ΑμεΑ που λειτουργεί στο πλαίσιο της Τεχνικής Υπηρεσίας του Α.Π.Θ. έχει να επιδείξει την εφαρμογή αρκετών καλών πρακτικών πλην όμως χρειάζεται ουσιαστική ενίσχυση

-
- **Η Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής (Ε.Κ.Π.) του Α.Π.Θ. στο παρελθόν πραγματοποίησε «Έρευνα για την καταγραφή των προβλημάτων ένταξης και προσαρμογής των φοιτητών με αναπηρίες ή παθήσεις του Α.Π.Θ. στην πανεπιστημιακή κοινότητα και γενικότερα στην ελληνική κοινωνία» που χρηματοδοτήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς. Το κυριότερο συμπέρασμα είναι ότι στο πλαίσιο του πανεπιστημίου η αναπηρία ή η πάθηση του κάθε φοιτητή αντιμετωπίζεται ως προσωπικό-ατομικό πρόβλημα και, κατά συνέπεια, σε ατομικό επίπεδο κινείται και η ανταπόκριση του πανεπιστημίου στις ανάγκες του. Επιβάλλεται η θέσπιση κοινών μεθόδων και διαδικασιών σε όλα τα τμήματα, προκειμένου να υπάρχει συνέπεια στην παροχή των υπηρεσιών,**
-

Αναφέρω ορισμένες από τις επιμέρους διαπιστώσεις:

- ❑ Δεν υπάρχει ολοκληρωμένη και σαφής πρόβλεψη για τους φοιτητές με αναπηρίες ή παθήσεις. Κάθε φοιτητής επωμίζεται από μόνος του το βάρος του σχεδιασμού των σπουδών του και της εξεύρεσης των υποστηρικτικών δικτύων καθώς απουσιάζουν οι οργανωμένες υπηρεσίες ή ένας σύμβουλος που θα μπορούσε να διευθετήσει τα ζητήματα που προκύπτουν.
- ❑ Στις προσπάθειες αυτές οι φοιτητές υποστηρίζονται κυρίως από τους γονείς τους (μετακίνηση), τους συμφοιτητές (μελέτη) ή ορισμένους εθελοντές. Και, φυσικά, η παροχή υποστηρικτικής βοήθειας κοστίζει σε χρόνο και σε χρήματα, πράγμα που αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή δημιουργίας καταστάσεων στρες για τους φοιτητές.
- ❑ Επιπρόσθετα, κάθε Τμήμα του πανεπιστημίου παρέχει διαφορετικές δυνατότητες στους ανάπηρους φοιτητές. Η διακρίβωση των δυνατοτήτων αυτών γίνεται συνήθως μετά την εισαγωγή του φοιτητή στο τμήμα.
- ❑ Οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα τόνισαν την έλλειψη ενημέρωσης του προσωπικού του πανεπιστημίου σε θέματα που σχετίζονται με την αναπηρία, τη δυσκολία πληροφόρησής τους για θέματα σπουδών, επαγγελματικού προσανατολισμού, νομικά θέματα και κυρίως για τη λειτουργία υπηρεσιών του πανεπιστημίου ή εθελοντών που θα μπορούσαν να τους υποστηρίξουν.
- ❑ Φάνηκε ακόμη ότι οι δυσκολίες στις σπουδές που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές με αναπηρίες ή παθήσεις επεκτείνονται και στον ευρύτερο χώρο του πανεπιστημίου. Η μη συμμετοχή τους στις πανεπιστημιακές εκδηλώσεις και δραστηριότητες στερεί από τους νέους αυτούς ένα από τα βασικά κομμάτια της φοιτητικής εμπειρίας και της ζωής του πανεπιστημίου.

-
- Είναι προτάσεις που πρέπει να εξειδικευθούν περαιτέρω σε μελέτες εφαρμογής. Με τις περικοπές στον προϋπολογισμό του ΑΠΘ εκτιμώ ότι δεν θα υπάρξουν σημαντικά έργα για τη βελτίωση της προσβασιμότητας στο άμεσο μέλλον. Στην οποιαδήποτε περίπτωση μικρών ή μεγάλων έργων πρέπει να τηρηθούν οι προβλεπόμενες προδιαγραφές –γεγονός που δεν μπορεί να διασφαλιστεί με ένα άτομο που στελεχώνει το Γραφείο Προσβασιμότητας. Γενικότερα, όπως επισημαίνεται και στην έκθεση ACTUS για το ΑΠΘ, δεν υπάρχει μια συγκροτημένη στρατηγική και ξεκάθαρα διατυπωμένη πολιτική για τη σταθερή προώθηση, βελτίωση και συντήρηση ενός προσβάσιμου φυσικού και εκπαιδευτικού περιβάλλοντος για όλους στο Α.Π.Θ.
-

-
- Γενικά τα ελληνικά ΑΕΙ είναι αφιλόξενα στους φοιτητές /τριες με αναπηρία παρά τη συστηματική προσπάθεια που γίνεται τα τελευταία χρόνια και παρά το γεγονός ότι ο Νόμος 3549/20-5-2007 προέβλεπε τη σύσταση και λειτουργία υπηρεσίας υποστήριξης Φοιτητών με Αναπηρία σε κάθε πανεπιστήμιο. Η προσβασιμότητα δεν αφορά μόνον τα άτομα με αναπηρίες, αλλά αφορά και όλους μας διότι είμαστε διαφορετικοί άνθρωποι ως προς διάφορα χαρακτηριστικά και εν δυνάμει άτομα με δυσκολία κίνησης σε κάποια φάση της ζωής μας.
 - Στα περισσότερα ΑΕΙ και ΤΕΙ δεν έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα ώστε να είναι προσβάσιμη κάθε όψη της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αυτό προϋποθέτει, μεταξύ των άλλων, κατάλληλο εκπαιδευτικό εξοπλισμό (και εδώ το ΕΚΠΑ έχει κάνει μεγάλη πρόοδο από την οποία μπορούμε να επωφεληθούμε), συνεχή πληροφόρηση σε όλα τα μέλη του προσωπικού σχετικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες των φοιτητών/τριών σε όλη τη διαδικασία της μάθησης (όχι μόνον στις εξετάσεις), κατάλληλη εκπαίδευση σε θέματα αναπηρίας και προσβασιμότητας, ενεργούς συμβούλους σπουδών σε κάθε τμήμα, συμπερίληψη της δράσης για την προσβασιμότητα ως κριτηρίου αξιολόγησης ατόμων /τμημάτων/Σχολών/ΑΕΙ ή ΤΕΙ.

-
- Γενικά η ισότιμη πρόσβαση στις σπουδές δεν κατακτάται μόνον με παρεμβάσεις/αποφάσεις σε κεντρικό επίπεδο κάθε ΑΕΙ. Η διασφάλιση των συνθηκών ισότιμης πρόσβασης στη γνώση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις Σχολές και στα Τμήματα καθώς αποτελεί μια δυναμική διαδικασία. Οι προσαρμογές στο περιβάλλον, οι υποστηρικτικές τεχνολογίες πληροφορικής και οι μονάδες ένταξης μπορούν να λειτουργήσουν πιο αποτελεσματικά σε επίπεδο Σχολής. Αυτό με οδήγησε στη λειτουργία του Κέντρου Ενταξιακής Πολιτικής (ΚΕΠ) στην Παιδαγωγική Σχολή. Σε επίπεδο Σχολής μπορεί να γίνει πιο συστηματική καταγραφή των αναγκών όλων των φοιτητών/τριών με αναπηρίες και να προταθούν εξειδικευμένες λύσεις, να γίνει προμήθεια του κατάλληλου εξοπλισμού και λογισμικού και η τεχνική υποστήριξη, να προταθούν τροποποιήσεις στα υφιστάμενα κτίρια ώστε να καταστούν προσβάσιμα, να γίνει η ψηφιοποίηση των διανεμόμενων διδακτικών συγγραμμάτων για τους φοιτητές/τριες με προβλήματα όρασης, να εγκαθιδρυθούν μηχανισμοί σταθερής παρακολούθησης.
-

-
- Για να γίνει πιο κατανοητό το επιχείρημά μου αναφέρω ως παράδειγμα το ζήτημα των θέσεων στάθμευσης για ΑΜΕΑ και της πρόσβασης στις ράμπες. Ως Παιδαγωγική Σχολή –προσβάσιμη στα περισσότερα σημεία της πλέον- όχι μόνον εξασφαλίσαμε θέσεις στάθμευσης για ΑΜΕΑ στον προαύλιο χώρο, αλλά η Κοσμητεία περιφρουρεί και διασφαλίζει αυτό το δικαίωμα καθώς και την πρόσβαση στις ράμπες. Πέρα δηλαδή από τη θέσπιση των μέτρων και τη δημιουργία υποδομών απαιτείται και εμπέδωση της κουλτούρας προσβασιμότητας ώστε να προστατευθεί το δικαίωμα ανεμπόδιστης πρόσβασης των μελών της Παιδαγωγικής Σχολής με μόνιμη ή πρόσκαιρη αναπηρία από όσους/ες το παραβιάζουν. Αυτό δεν επιτυγχάνεται άμεσα, ούτε είναι δυνατόν να επιβληθεί μεμιάς. Πάντως η συνεχής επαγρύπνηση και επίβλεψη της λειτουργίας του μέτρου συμβάλλει σταδιακά στην έμπρακτη αποδοχή του δικαιώματος αυτού.
-

Το παράδειγμα της «Μονάδας Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία» του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Ιεραρχική Δομή Οργανογράμματος της Μονάδας Προσβασιμότητας

- 1. Αντιπρύτανης Φοιτητικής Μέριμνας, Πολιτισμού και Διεθνών Σχέσεων
 - 1.1 Επιτροπή Προσβασιμότητας ΦμεΑ
 - 1.1.1 Μονάδα Προσβασιμότητας ΦμεΑ
 - 1.1.1.1 Τμήμα Προσβασιμότητας στον Χώρο
 - 1.1.1.2 Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας
 - 1.1.1.3 Υπηρεσία Ψυχολογικής Συμβουλευτικής
 - 1.1.1.4 Υπηρεσία Μεταφοράς
 - 1.1.1.3.1 και 1.1.1.4.1 Αρμόδιοι Υπάλληλοι Γραμματειών
- **Η καταγραφή των αναγκών των ΦμεΑ** γίνεται με συστηματικό τρόπο σε ειδικό έντυπο το οποίο μπορεί να ζητηθεί, να συμπληρωθεί και να υποβληθεί στη Γραμματεία του Τμήματος φοίτησης με εναλλακτικούς τρόπους

Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας

Αξιολόγηση ικανοτήτων ΦμεΑ

Ατομικές Υποστηρικτικές Τεχνολογίες

Για φοιτητές με μερική ή ολική απώλεια όρασης

Για φοιτητές με κινητικές αναπηρίες, ιδιαίτερα στα άνω άκρα

Για φοιτητές με μερική ή ολική απώλεια ομιλίας

Προσβάσιμοι Σταθμοί Εργασίας στις Βιβλιοθήκες

- Βιβλιοθήκη Οικονομικών Επιστημών
Σταθμός Εργασίας για άτομα με προβλήματα όρασης και κινητικά προβλήματα

Βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας
Σταθμός Εργασίας μόνο για άτομα με κινητικά προβλήματα

Βιβλιοθήκη Πληροφορικής
Σταθμός Εργασίας για άτομα με προβλήματα όρασης και κινητικά προβλήματα

Βιβλιοθήκη Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
Σταθμός Εργασίας για άτομα με προβλήματα όρασης και κινητικά προβλήματα

Βιβλιοθήκη Γλωσσολογίας
Σταθμός Εργασίας μόνο για άτομα με προβλήματα όρασης
 - **Πρόσβαση στις Υπηρεσίες Διαδικτύου (Σε κάθε ΦμεΑ)**
-

Υπηρεσία Διαμεταγωγής

Για τους φοιτητές με απώλεια ακοής λειτουργεί η Υπηρεσία Διαμεταγωγής (Relay Service) με την οποία επιτυγχάνεται η απομακρυσμένη ή πρόσωπο-με-πρόσωπο διαπροσωπική επικοινωνία με μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας μέσω κειμενοτηλεφώνων, εικονοτηλεφώνων (Video Relay Service) και διερμηνείας της Ελληνικής νοηματικής γλώσσας

Παροχή Τεχνογνωσίας

- Έλεγχος ιστοθέσεων και προκηρύξεων τεχνολογικού εξοπλισμού ώστε να πληρούν προδιαγραφές προσβασιμότητας.
- Παροχή οδηγιών και εργαλείων για την παραγωγή προσβάσιμου εκπαιδευτικού υλικού

Τμήμα προσβασιμότητας στο δομημένο χώρο

Οι βασικές δραστηριότητες του περιλαμβάνουν:

Εξασφάλιση προδιαγραφών προσβασιμότητας στα υπό ανέγερση νέα κτίρια.

Τροποποιήσεις στα υφιστάμενα κτίρια

Ηχητική σήμανση (με χρήση τηλεχειριστηρίου) στους φωτεινούς σηματοδότες και **ειδικοί διάδρομοι πλοήγησης** στα πεζοδρόμια γύρω από τα κτίρια του Πανεπιστημίου για τα άτομα με απώλεια όρασης.

Υπηρεσία μεταφοράς φοιτητών με αναπηρία (ΦμεΑ)

Ειδικό όχημα για τη μεταφορά φοιτητών/τριών με αναπηρίες από τα σπίτια τους προς τους χώρους φοίτησης και αντίστροφα. Προτεραιότητα έχουν οι φοιτητές που είναι χρήστες αμαξιδίου ή έχουν σοβαρές κινητικές αναπηρίες.

**☐ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΦΜΕΑ**

**☐ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

Το παράδειγμα του ΑΠΘ

Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής & Υγείας Α.Π.Θ.

Προσφέρει:

- ❑ υποστήριξη σε φοιτητές με ειδικές ανάγκες,
 - ❑ επικοινωνία με ξένους φοιτητές του Α.Π.Θ.,
 - ❑ ενημέρωση σε θέματα πρόληψης και φροντίδας υγείας και προβληματισμό σε θέματα της σύγχρονης κοινωνίας και ζωής,
 - ❑ συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη (Κε.Συ.Ψ.Υ.),
 - ❑ καλλιέργεια των σχέσεων του Α.Π.Θ. με την ευρύτερη κοινωνία,
 - ❑ προβολή των σχετικών με τους παραπάνω στόχους δραστηριοτήτων του Α.Π.Θ.
-

□ Τηλεφωνική Γραμμή Εξυπηρέτησης:

Απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, φοιτητές με αναπηρία, αλλοδαπούς φοιτητές, αλλά και σε όλη τη φοιτητική κοινότητα του ΑΠΘ..

□ Τηλεφωνική γραμμή αναφοράς για την άμεση επίλυση έκτακτων προβλημάτων που παρεμποδίζουν την πρόσβαση σε χώρους του ΑΠΘ

Κέντρο Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης (ΚΕ.ΣΥ.Ψ.Υ)

- Παρέχει συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη ατομικά ή ομαδικά σε θέματα που σχετίζονται με την προσωπική, κοινωνική και ακαδημαϊκή ζωή των φοιτητών/τριών.
-

Ταμείο Υποστήριξης Φοιτητών

- ❑ **Οικονομική βοήθεια** με σκοπό την ηθική και υλική ενίσχυση των φοιτητών και την κάλυψη έκτακτων αναγκών που δεν μπορούν οι ίδιοι να αντιμετωπίσουν
-

Υπηρεσία για τη μετακίνηση φοιτητών με αναπηρία προς και από το ΑΠΘ

- Νέα υπηρεσία (λειτουργεί από τον Ιούνιο 2011) για τη μετακίνηση ατόμων με αναπηρία λειτουργεί στο ΑΠΘ με στόχο την κάλυψη της επείγουσας και επιτακτικής ανάγκης για τη συμμετοχή των φοιτητών με κινητικά προβλήματα στην εξεταστική περίοδο και γενικά στην ακαδημαϊκή ζωή
-

Παρατηρητήριο της ακαδημαϊκής πορείας Φοιτητών που ανήκουν σε Ευαίσθητες Κοινωνικές Ομάδες (νέα επιτροπή)

Στους στόχους του Παρατηρητηρίου συγκαταλέγεται:

- ❑ η συγκέντρωση υλικού σχετικού με την ακαδημαϊκή πορεία των παραπάνω φοιτητών, και ειδικότερα σχετικά με τις ανάγκες τους και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη φοίτησή τους στο Πανεπιστήμιο,
- ❑ η συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με υπάρχουσες υπηρεσίες, πρωτοβουλίες και δράσεις στο ΑΠΘ, που μεριμνούν για την υποστήριξη των εν λόγω φοιτητών, προκειμένου να γίνουν γνωστές σε όλη την Πανεπιστημιακή κοινότητα
- ❑ η καταγραφή καλών πρακτικών άλλων Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας και του εξωτερικού, καθώς και η δυνατότητα συνεργασίας μαζί τους για την ανάπτυξη υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Επιτροπή Εθελοντισμού **(νέα επιτροπή)**

Παράδειγμα μιας δομής που λειτουργεί σε επίπεδο Σχολής

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΕΠ) ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΑΠΘ

Σκοπός του είναι η ανάπτυξη και η προώθηση καινοτόμων μεθόδων, υπηρεσιών και πρακτικών για τη διευκόλυνση της ένταξης φοιτητών /τριών της Παιδαγωγικής Σχολής που συναντούν εμπόδια στην εκπαιδευτική ζωή στο πανεπιστήμιο

-
- Το Κέντρο Ενταξιακής Πολιτικής (ΚΕΠ) τελεί υπό την εποπτεία της Κοσμητείας της Παιδαγωγικής Σχολής, στελεχώνεται με αποσπασμένους εκπαιδευτικούς στο ΠΤΔΕ και στεγάζεται σε γραφείο της Βιβλιοθήκης του Πύργου. Φέτος μπαίνει στον 4^ο χρόνο λειτουργίας του -με αποσπασμένη εκπαιδευτικό. Με τις υπηρεσίες που παρείχε σε ατομικό επίπεδο και τις εκδηλώσεις που διοργάνωσε και συμμετείχε κατάφερε να αποτελέσει οργανικό στοιχείο της λειτουργίας της Παιδαγωγικής Σχολής, της φοιτητικής καθημερινότητας και να κερδίσει υψηλό βαθμό αναγνωρισιμότητας στην ευρύτερη πανεπιστημιακή κοινότητα. Ζητούμενο παραμένει ακόμα η θεσμοθέτησή του έτσι ώστε να διασφαλισθεί η αυτονομία και η βιωσιμότητά του στο μέλλον. Μέχρι τώρα η άμεση εμπλοκή των ενδιαφερόμενων και η κοινωνική συναίνεση αποτέλεσε το επιθυμητό πλαίσιο για τη διαμόρφωση της δράσης του Κέντρου. Τουλάχιστον μέχρι το τέλος της θητείας μου στην Κοσμητεία, αυτό μπορώ να το διασφαλίσω. Αποτελεί ένα παράδειγμα καλής πρακτικής για εξακτινωμένες δομές σε κάθε Σχολή του ΑΠΘ – πέρα από την Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής και Υγείας που είναι για όλο το ΑΠΘ.
-

ClearView
Bright

focus

SAMSUNG

Για περισσότερες πληροφορίες βλ.

- ❑ ΕΝΤΥΠΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΚΕΠ)
- ❑ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ (ΚΕΠ)

στην ιστοσελίδα της Παιδαγωγικής Σχολής
<http://www.educ.auth.gr>

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ
ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

απευθύνεται σε φοιτητές /τριες
που συναντούν εμπόδια
στην ένταξή τους στο πανεπιστήμιο

Βιβλιοθήκη Παιδαγωγικής Σχολής
(Πύργος, 2ος όροφος)
ώρες λειτουργίας: Δευτέρα – Παρασκευή, 09:00 – 19:00

Τηλεφωνική γραμμή εξυπηρέτησης φοιτητών/τριών: 2310 991295
e-mail: accessline@educ.auth.gr

- **Πληροφόρηση σε ζητήματα σπουδών**

πρακτικές ασκήσεις, πρόγραμμα εξεταστικής, ορκωμοσίες, μεταπτυχιακά προγράμματα, υποτροφίες, εκδηλώσεις της Σχολής, σίτιση, στέγαση, κ.λ.π

- **Διευκόλυνση της ηλεκτρονικής πρόσβασης στην πληροφόρηση και στη γνώση**

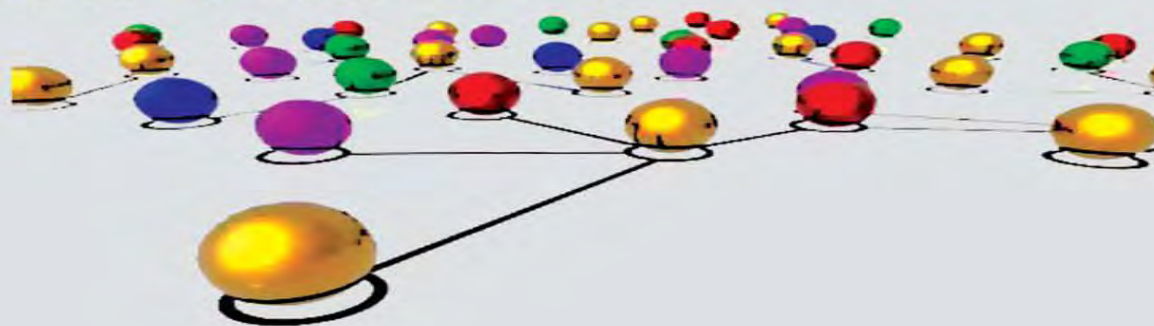
- Δυνατότητα εκτύπωσης κειμένων σε Braille
- Δυνατότητα απτικής και ακουστικής ανάγνωσης συγγραμμάτων και του διαδικτύου
- Ψηφιοποίηση των συγγραμμάτων της Σχολής
- Αξιοποίηση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών BLACKBOARD μέσω των ιστοσελίδων της Βιβλιοθήκης του Α.Π.Θ. (www.lib.auth.gr), του Π.Τ.Δ.Ε. (www.eled.auth.gr) και του Τ.Ε.Π.Α.Ε. (www.nured.auth.gr)
- Ανάρτηση διαδικτυακών ανακοινώσεων για ζητήματα σπουδών στην ιστοσελίδα του Π.Τ.Δ.Ε. και του Τ.Ε.Π.Α.Ε.

- **Διασύνδεση με καθηγητές/τριες συμβούλους σπουδών**

- **Βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης στο χώρο της Σχολής**

- Στήριξη σε περιπτώσεις παρενόχλησης, διακρίσεων και εκφοβισμού
- Συμβολή στη δημιουργία ομάδων εθελοντών/ντριών, αλληλοβοήθειας/αυτοοργάνωσης και κοινωνικής αλληλεγγύης
- Διοργάνωση εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης με αντίστοιχες θεματικές
- Ενίσχυση σχετικών πολιτιστικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων φοιτητικών ομάδων
- Διασύνδεση και συνεργασία με υπηρεσίες της Παιδαγωγικής Σχολής και του Α.Π.Θ. (Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής, Γραφείο Διασύνδεσης κ.α.) αλλά και με φορείς της ευρύτερης κοινωνίας

E M A I L

accessline@educ.auth.gr

Το ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- Ενισχύει την ισότιμη συμμετοχή όλων στην πανεπιστημιακή ζωή
- Μεριμνά για την ανάπτυξη μηχανισμών υποστήριξης φοιτητών /τριών που ανήκουν σε ομάδες όπως φοιτητές/τριες με αναπηρία, με χρόνια ή έκτακτα προβλήματα υγείας, αλλοδαποί/ές, ομογενείς, μέλη μουσουλμανικής μειονότητας, μόνοι γονείς, κ.ά.
- Προωθεί τη συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων για θέματα διακρίσεων, κοινωνικών προκαταλήψεων, κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και την ενημέρωση σε θέματα υγείας - πρόληψης, τον προβληματισμό σε ψυχοκοινωνικά θέματα κ.ά.

Πιο συγκεκριμένα, το ΚΕΠ κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του:

- ❑ Ψηφιοποίησε και διέθεσε προς χρήση το μεγαλύτερο μέρος των διανεμόμενων διδακτικών συγγραμμάτων στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ) για τους φοιτητές και φοιτήτριες με προβλήματα όρασης
 - ❑ Σε συνεργασία με την Κεντρική Βιβλιοθήκη προχώρησε στην εκτύπωση σε γραφή Braille όσων εγχειριδίων ζητήθηκαν από φοιτητές/τριες με πρόβλημα όρασης.
 - ❑ Προχώρησε στην αναβάθμιση και στον εκσυγχρονισμό του ηλεκτρονικού εξοπλισμού του που καθιστά δυνατή την ηχητική και ανάγλυφη ανάγνωση/εκτύπωση ψηφιοποιημένων κειμένων, παρέχοντας βέβαια και την αναγκαία βοήθεια για τη χρήση του.
-

-
- ❑ Συνεργάσθηκε με τη Γραμματεία του ΠΤΔΕ κατά τη περίοδο εγγραφών των πρωτοετών φοιτητών και φοιτητριών και **συμμετείχε στη διαδικασία υποδοχής και εγγραφής όσων εμπίπτουν σε ορισμένες ειδικές κατηγορίες.**
 - ❑ Παρείχε υπηρεσίες στήριξης και επίλυσης προβλημάτων σπουδών (για παράδειγμα, **κατά το έτος 2009-2010 σε 307** φοιτητές/τριες και των δύο τμημάτων της Σχολής, με ποικίλη συχνότητα ανά άτομο.
-

-
- ❑ Συμμετείχε στη διαδικασία προετοιμασίας και διεξαγωγής της πρακτικής άσκησης των ΑΜΕΑ φοιτητών /τριών.
 - ❑ Έκανε ενέργειες για τη δημοσιοποίηση της δράσης του, για διασύνδεση, συνεργασία και διάλογο με όλους τους φορείς στην Παιδαγωγική Σχολή. Επίσης, έκανε ενημερωτικές συναντήσεις και με άλλες υπηρεσίες /ειδικούς στο ΑΠΘ
-

-
- ❑ Ξεκίνησε διαδικασία για τη **δημιουργία ομάδας εθελοντών /τριών** στην Παιδαγωγική Σχολή με στόχο την κοινωνική αλληλεγγύη.
 - ❑ Προώθησε τη δικτύωση των φοιτητών/τριών και των εθελοντών/ντριών που σχετίζονται με το ΚΕΠ με συλλογικότητες
 - ❑ Προώθησε την κουλτούρα του εθελοντισμού και σε άλλους τομείς δράσης, π.χ. στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
-

Συνεργάστηκε με την Κοσμητεία στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση παρεμβάσεων για την αναβάθμιση του βαθμού προσβασιμότητας

- και λοιπών διευκολύνσεων για τα άτομα με αναπηρίες (π.χ. βελτίωση του υπάρχοντος διαδρόμου κυκλοφορίας για αμαξίδια ΑΜΕΑ στον υπαίθριο χώρο του Πύργου, ανακατασκευή ραμπών, τουαλετών, επιδιόρθωση-εκσυγχρονισμός ειδικών ανελκυστήρων σε κτίριο της Παλιάς Παιδαγωγικής Ακαδημίας, διασφάλιση θέσεων στάθμευσης αυτοκινήτων ΑΜΕΑ επί της Αρχαιολογικού Μουσείου).
 - Στο πλαίσιο του έργου του ΚΕΠ –σε συνεργασία με την Κοσμητεία -είναι η παρακολούθηση της εφαρμογής των προβλεπόμενων μέτρων προσβασιμότητας σε επίπεδο Σχολής, η αποστολή ενημερωτικών εντυπων με θέματα προσβασιμότητας στα μέλη της Σχολής, η συνεργασία με το γραφείο προσβασιμότητας και την Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής του ΑΠΘ
-

-
- ❑ Συμμετείχε σε ημερίδες/συνέδρια/σεμινάρια με θεματολογία σχετική με το πεδίο δραστηριοποίησής του
 - ❑ Διοργάνωσε- αυτόνομα ή σε συνεργασία με άλλους φορείς πολλές εκδηλώσεις

Οι αφίσες και τα προγράμματα των εκδηλώσεων είναι στην ιστοσελίδα της Παιδαγωγικής Σχολής

<http://www.educ.auth.gr>

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΡΟΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ

Το ΚΕΠ τηρεί αρχείο όλων των φοιτητριών και φοιτητών που εισάγονται κατ' έτος με το καθεστώς των ειδικών κατηγοριών μόνον για το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης για τα ακαδημαϊκά έτη 2000 – 2010

Πρόκειται για φοιτητές και φοιτήτριες που εισάγονται για:

❑ Λόγους υγείας.

(Πρόκειται για την κατηγορία «ΠΑΣΧΟΝΤΕΣ ΑΠΟ ΣΟΒΑΡΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ» και για μετεγγραφές για λόγους υγείας)

❑ Τέκνα Ελλήνων εξωτερικού.

❑ Αλλοδαποί/ές-αλλογενείς.

❑ Μέλη μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης.

Συνοπτική παρουσίαση στοιχείων ροής των φοιτητών και των φοιτητριών ειδικών κατηγοριών στο ΠΤΔΕ

Στα στοιχεία που συλλέγουμε αποτυπώνεται:

- ❑ ο βαθμός ομαλότητας της εξέλιξης των σπουδών και η τελική επίδοση των φοιτητών/τριών ανά κατηγορία, έτος εισαγωγής και φύλο.
 - ❑ η πληθυσμιακή τους ποσόστωση τόσο στο εσωτερικό των κατηγοριών όσο και στο σύνολο των φοιτητών/τριών του ΠΤΔΕ.
 - ❑ Τα δεδομένα αυτά, σε συνδυασμό βέβαια και με υλικό από άλλες πηγές, βοηθούν στη συστηματική παρακολούθηση της πορείας τους και στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των δράσεων που έχουν σχέση με την ισότιμη πρόσβασή τους στην εκπαιδευτική ζωή στο ΑΠΘ.
 - ❑ Οι φοιτητές/τριες που συναντούν εμπόδια στην ένταξή τους και κάνουν χρήση των υπηρεσιών του ΚΕΠ δεν ανήκουν αποκλειστικά στην παραπάνω ομάδα εισακτέων ή μετεγγραφομένων στο ΠΤΔΕ.
-

Συνολικά, για τα ακαδημαϊκά έτη 2000 – 2010:

- ❑ Εισήχθησαν στο ΠΤΔΕ: 259 φοιτητές/τριες (101 αγόρια και 158 κορίτσια).
- ❑ Αποφοίτησαν από το ΠΤΔΕ: 136 φοιτητές/τριες (το 52.3%), (51 αγόρια και 85 κορίτσια).
- ❑ Ως προς τη διάρκεια σπουδών, 93 άτομα αποφοίτησαν στον προβλεπόμενο χρόνο σπουδών, δηλ. στο 8ο εξάμηνο. Μετά το 8ο εξάμηνο αποφοίτησαν 43 άτομα

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΚΑΤΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ (2000-2010)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ									
	ΛΟΓΟΙ ΥΓΕΙΑΣ ΕΓΓΡΑΦΗ		ΛΟΓΟΙ ΥΓΕΙΑΣ ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΗ		ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΜΟΥΣΟΥΛΜ. ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ		ΣΥ ΝΟ ΛΑ		
	Α	Κ	Α	Κ		Α	Κ		Α	Κ
2000-2010	56	97	34	40	7	20	4	1	10	1
	153		74		27		5		259	
Ποσοστό (%) κάθε κατηγορίας στις «ευπαθείς» ομάδ ες.	36,6	63,4	45,95	54,05	25,93	74,07	80	20	39	100
	59,07		28,57		10,43		1,93		100	

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΑΚΑΔ.-ΕΤΩΝ 2000-2001 ΕΩΣ 2009-2010

ΦΟΙΤΗΤΕΣ / ΦΟΙΤΗΤΡΙ ΕΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ									
	ΕΓΓΡΑΦΗ ΛΟΓΟΙ ΥΓΕΙΑΣ		ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΗ ΛΟΓΟΙ ΥΓΕΙΑΣ		ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΑΛΛΟΓΕΝΕΙΣ		ΜΟΥΣ/ΚΗ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΘΡΑΚΗΣ		ΣΥΝΟΛΑ	
	Α	Κ	Α	Κ	Α	Κ	Α	Κ	Α	Κ
ΕΓΓΡΑΦΕΝ ΤΕΣ/ ΕΓΓΡΑΦΕΙ ΣΕΣ	56	97	34	40	7	20	4	1	102	158
	153		74		27		5		259	
	227				27		5		259	
	33	66	13	11	3	8	2	-	51	85
	33,3%	66,7%	54,2%	45,8%	27,3%	72,7%	100%	-	19,6%	32,7%
ΠΤΥΧΙΟΥΧ ΟΙ	99		24		11		2		136	
	80,5%		19,5%		40,74%		100%		52,3%	
	123				11		2		136	
	54,2%				40,74%		100%		52,3%	

Ομάδα Προσβασιμότητας του Προγράμματος Προαγωγής Αυτοβοήθειας (2009)

Στα συμπεράσματα της έρευνάς τους αναφέρεται:

- ❑ Από τις 33 κτιριακές εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου οι 20 είναι απολύτως μη προσβάσιμες για τους φοιτητές με κινητική αναπηρία, διότι η είσοδος έχει μόνο σκάλες.
 - ❑ Οι χρήστες αμαξιδίου δηλαδή δεν έχουν καμία πρόσβαση στα μισά κτίρια του Α.Π.Θ!
 - ❑ Στα κτίρια όπου άτομα με κινητική αναπηρία έχουν πρόσβαση, η μετακίνηση τους στο χώρο - οριζόντια και κάθετη - είναι περιορισμένη, εμποδιζόμενη και σε ορισμένες περιπτώσεις επικίνδυνη
-

Ερευνητικό έργο ACTUS: συμπεράσματα για το Α.Π.Θ:

- ❑ Η πλειοψηφία των κτιρίων και υποδομών που εξετάστηκαν, σε ένα βαθμό λόγω και της παλαιότητάς τους, δημιουργούν ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες για τους φοιτητές με αναπηρία.
 - ❑ Για τους φοιτητές με κινητικές αναπηρίες τα προβλήματα εστιάζονται κυρίως στην πρόσβαση των υποδομών, ενώ για αυτούς με αισθητηριακές αναπηρίες στη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.
 - ❑ Ιδιαίτερο πρόβλημα η άναρχη στάθμευση η οποία δυσχεραίνει ιδιαίτερα την πεζή πρόσβαση στα κτίρια.
 - ❑ Πολλές από τις επεμβάσεις που έχουν γίνει δεν είναι χρηστικές λόγω κακοτεχνιών, έλλειψης συντήρησης ή συμπεριφοράς εργαζομένων στο Πανεπιστήμιο.
-

συνέχεια

- ❑ Η έλλειψη ειδικής μεταφορικής υπηρεσίας για φοιτητές με αναπηρία και οι δυσλειτουργίες των υφιστάμενων Συστημάτων Μεταφοράς (λεωφορεία, ταξί) δυσχεραίνει την πρόσβασή τους στο Α.Π.Θ. όπου οι περισσότεροι φαίνεται να μετακινούνται με Ι.Χ.
- ❑ Λείπει η αναγκαία εκπαίδευση σε ζητήματα αναγκών των φοιτητών με αναπηρία, τόσο στους διδάσκοντες όσο και στο προσωπικό
- ❑ Η νομοθεσία που συγκεντρώθηκε, στα πλαίσια του έργου, καταδεικνύει την υποχρέωση παροχής ενός προσβάσιμου περιβάλλοντος αλλά και δίνει λύσεις στις Πανεπιστημιακές αρχές σε ζητήματα επεμβάσεων βελτίωσης της προσβασιμότητας.
- ❑ Το σχετικά νέο γραφείο ΑμεΑ που λειτουργεί στο πλαίσιο της Τεχνικής Υπηρεσίας του Α.Π.Θ. έχει να επιδείξει την εφαρμογή αρκετών καλών πρακτικών πλην όμως χρειάζεται ουσιαστική ενίσχυση

Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής (Ε.Κ.Π.) του Α.Π.Θ

«Έρευνα για την καταγραφή των προβλημάτων ένταξης και προσαρμογής των φοιτητών με αναπηρίες ή παθήσεις του Α.Π.Θ. στην πανεπιστημιακή κοινότητα και γενικότερα στην ελληνική κοινωνία».

Χρηματοδοτήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς

Το κυριότερο συμπέρασμα

- ❑ Στο πλαίσιο του πανεπιστημίου η αναπηρία ή η πάθηση του κάθε φοιτητή αντιμετωπίζεται ως προσωπικό-ατομικό πρόβλημα και, κατά συνέπεια, σε ατομικό επίπεδο κινείται και η ανταπόκριση του πανεπιστημίου στις ανάγκες του.
 - ❑ Επιβάλλεται η θέσπιση κοινών μεθόδων και διαδικασιών σε όλα τα τμήματα, προκειμένου να υπάρχει συνέπεια στην παροχή των υπηρεσιών
-

Επιμέρους διαπιστώσεις:

- Δεν υπάρχει ολοκληρωμένη και σαφής πρόβλεψη για τους φοιτητές με αναπηρίες ή παθήσεις. Κάθε φοιτητής επωμίζεται από μόνος του το βάρος του σχεδιασμού των σπουδών του και της εξεύρεσης των υποστηρικτικών δικτύων καθώς απουσιάζουν οι οργανωμένες υπηρεσίες ή ένας σύμβουλος που θα μπορούσε να διευθετήσει τα ζητήματα που προκύπτουν.
- Στις προσπάθειες αυτές οι φοιτητές υποστηρίζονται κυρίως από τους γονείς τους (μετακίνηση), τους συμφοιτητές (μελέτη) ή ορισμένους εθελοντές. Και, φυσικά, η παροχή υποστηρικτικής βοήθειας κοστίζει σε χρόνο και σε χρήματα, πράγμα που αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή δημιουργίας καταστάσεων στρες για τους φοιτητές

-
- Κάθε Τμήμα του πανεπιστημίου παρέχει διαφορετικές δυνατότητες στους ανάπηρους φοιτητές. Η διακρίβωση των δυνατοτήτων αυτών γίνεται συνήθως μετά την εισαγωγή του φοιτητή στο τμήμα.
 - Τονίστηκε η έλλειψη ενημέρωσης του προσωπικού του πανεπιστημίου σε θέματα που σχετίζονται με την αναπηρία, η δυσκολία πληροφόρησής τους για θέματα σπουδών, επαγγελματικού προσανατολισμού, νομικά θέματα και κυρίως για τη λειτουργία υπηρεσιών του πανεπιστημίου ή εθελοντών που θα μπορούσαν να τους υποστηρίξουν
-

-
- ❑ Οι δυσκολίες στις σπουδές που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές με αναπηρίες ή παθήσεις επεκτείνονται και στον ευρύτερο χώρο του πανεπιστημίου. Η μη συμμετοχή τους στις πανεπιστημιακές εκδηλώσεις και δραστηριότητες στερεί από τους νέους αυτούς ένα από τα βασικά κομμάτια της φοιτητικής εμπειρίας και της ζωής του πανεπιστημίου.

